

Πραχτικές συμβουλές για μείωση των απορριμμάτων και για καλύτερη επαναχρησιμοποίηση-ανακύκλωση

Εισαγωγή-γενικά στοιχεία για το πρόβλημα.

Το πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων στην εποχή μας έχει γίνει πραγματικά εφιαλτικό. Κι αυτό γιατί οι ποσότητες των αντικειμένων που «αχρηστεύονται» και πετιούνται καθημερινά είναι τεράστιες. Παράλληλα, η σύσταση των αντικειμένων που πετιούνται – πολλά από τα οποία είναι από πλαστικές ή άλλες συνθετικές ύλες- είναι τέτοια, που πολύ δύσκολα μπορεί η φύση με τις διαδικασίες της να τα αποδομήσει, και μάλιστα χωρίς σοβαρή περιβαλλοντική υποβάθμιση.

Περιοριζόμενοι στα αστικά στερεά απόβλητα, που αποτελούν και τον μεγαλύτερο όγκο των στερεών αποβλήτων, παρατηρούμε πως υπάρχουν διάφορες πραχτικές διαχείρισής τους, από τις πιο εξεζητημένες μέχρι τις πιο απλές, συμπεριλαμβανομένης και της ανεξέλεγκτης απόρριψης στις ρεματιές και τις βουνοπλαγιές… (Η πιο «φτηνή» μέθοδος για την τσέπη μας, βραχυπρόθεσμα, αλλά, μακροπρόθεσμα, η πιο «ακριβή» και καταστροφική για το

περιβάλλον, την υγεία μας και την εθνική οικονομία...).

Η καλύτερη διαχείριση: Να μην παράγονται καθόλου σκουπίδια...

Ωστόσο, με βάση τη διεθνή εμπειρία και την αναγνώριση του γεγονότος πως η ρίζα του προβλήματος –τουλάχιστον στις οικονομικά «ανεπτυγμένες» χώρες- είναι ο υπερκαταναλωτισμός της μεγάλης πλειοψηφίας του πληθυσμού, έχει διαμορφωθεί μια «ιεραρχία» ενεργειών αντιμετώπισης του προβλήματος, που έχει ως πρώτο στόχο την μείωση των απορριμμάτων στην πηγή τους (άν είναι δυνατόν να μην παράγονται καθόλου). Ακολουθεί η επαναχρησιμοποίηση διαφόρων αντικειμένων, και κατόπιν η ανακύκλωση υλικών (με κομποστοποίηση των οργανικών). Μετά από αυτά, για την υπόλοιπη ποσότητα, υπάρχουν διάφορες επιλογές, που κυμαίνονται ανάμεσα σε διάφορους τρόπους ταφής και σε θερμικές επεξεργασίες, όπως η καύση ή η πυρόλυση, ή σε συνδυασμό αυτών.

Στην περίπτωση της ταφής πρέπει να γίνεται σωστή υγειονομική ταφή. Όμως, ακόμα και στην περίπτωση της καύσης παραμένει σημαντικός όγκος υλικού (πρακτικά γύρω στο 45%) που είναι εξαιρετικά τοξικό, και χρειάζεται ταφή με ειδικές, αυστηρότατες προδιαγραφές. (Αυτός είναι και ο λόγος που τυχόν υιοθέτηση μεθόδου καύσης με τη μια ή την άλλη μορφή στην Κρήτη θα πολλαπλασιάσει τα προβλήματα κοινωνικών συγκρούσεων και τα αδιέξοδα...).

Η καύση είναι απαράδεκτη και για άλλους λόγους, που σχετίζονται με τις εκπομπές καυσαερίων, με το ψηλό κόστος, με το γεγονός πως δεν δημιουργεί πολλές θέσεις εργασίας, σε αντίθεση με τις άλλες μεθόδους και, κυρίως, με το γεγονός πως δημιουργεί τετελεσμένα στη διαμόρφωση του συστήματος διαχείρισης απορριμμάτων εις βάρος της ανακύκλωσης και ανάκτησης υλικών. (Γιατί πολλά από τα καύσιμα υλικά που απαιτεί θα μπορούσαν να ανακυκλωθούν).

Τι μπορούμε να κάνουμε ως πολίτες;

Η διαχείριση των απορριμμάτων δεν είναι στενά τεχνικό θέμα. Είναι κυρίως κοινωνικο-οικονομικό με τεχνικές πλευρές και παραμέτρους. Ο πυρήνας, λοιπόν, του προβλήματος, είναι η εμπλοκή της μεγάλης πλειοψηφίας των πολιτών. Χρειάζεται αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς.

Έτσι λοιπόν, πρέπει όλοι να ενισχύσουμε το υπάρχον σύστημα ανακύκλωσης/ανάκτησης, κάνοντας τα παρακάτω:

Μαζεύουμε στο σπίτι μας σε μια σακούλα τις χάρτινες, πλαστικές και μεταλλικές συσκευασίες των προϊόντων που αγοράζουμε. Αν προέρχονται από τρόφιμα, τις πλένουμε πρόχειρα. Θα εκπλαγείτε με τον τεράστιο όγκο που μαζεύεται σε μια βδομάδα.

Μαζεύουμε επίσης τις εφημερίδες, περιοδικά και άλλα έντυπα που δεν μας χρειάζονται.

Αναλυτικά: Συγκεντρώνουμε χάρτινες συσκευασίες από τρόφιμα, απορρυπαντικά, οδοντόκρεμες κ.ά. Πλαστικά μπουκάλια από νερό, αναψυκτικά, απορρυπαντικά, καλλυντικά, επίσης πλαστικές σακούλες και φιλμ περιτυλίγματος. Συσκευασίες από αλουμίνιο (π.χ. κουτάκια από μπύρες και αναψυκτικά) και από λευκοσίδηρο (π.χ. κουτιά από κονσέρβες, γάλα εβαπορέ κ.ά.). Ακόμα συσκευασίες tetrapack (γάλα, χυμοί). Αν κάποια συσκευασία περιλαμβάνει μαζί χαρτί και πλαστικό, προσπαθούμε να τα διαχωρίσουμε.

Τις συσκευασίες αυτές-αφού τις πατικώσουμε, όσο μπορούμε- τις ρίχνουμε στον μπλέ κάδο ανακύκλωσης συσκευασιών που βρίσκεται στη γειτονιά μας. Αν τις έχουμε σε πλαστική σακούλα, την αφήνουμε ανοιχτή. Τις χαρτόκουτες τις διπλώνουμε για να μην πιάνουν χώρο.

Να σημειωθεί πως, εκτός από συσκευασίες, μπορούμε να ρίξουμε στους κάδους αυτούς οποιοδήποτε πλαστικό αντικείμενο (π.χ. κομμάτια από παιχνίδια κ.ά.).

Προσοχή: Η διογκωμένη πολυστερίνη («φελιζόλ») δεν είναι πλαστικό. Δεν πρέπει να μπαίνει σ αυτούς τους κάδους. Για το υλικό αυτό, πάντως, υπάρχει κάποια διέξοδος, αν κάνει κανείς τον κόπο να το μεταφέρει στην εταιρεία «ΤΑΧΥΔΟΜΗ» στο Ακρωτήρι, απέναντι από την 115 Πτέρυγα Μάχης στα Χανιά. Παραλαμβάνουν κομμάτια φελιζόλ από συσκευασίες ή από μονωτικές πλάκες. Τα αλέθουν και τα ενσωματώνουν στα οικοδομικά τους υλικά.

Δεν ρίχνουμε γυάλινα αντικείμενα στους μπλέ κάδους (βλ. παρακάτω). Επίσης δέν ρίχνουμε αφρολέξ, συσκευασίες τοξικών υλικών, όπως από ορυκτέλαια, εντομοκτόνα από χρώματα κ.ά., φύλλα καρμπόν, φωτογραφίες, σύριγγες κ.ά. αιχμηρά αντικείμενα, χαρτοπετσέτες, λαδόκολλες, χαρτιά υγείας και φωτοδιασπώμενες / βιοδιασπώμενες σακούλες.

Συγκεντρώνουμε χωριστά ηλεκτρικές / ηλεκτρονικές συσκευές και καμένες ηλεκτρικές λάμπες. Για τις μικροσυσκευές (παλιά κινητά, κομπιουτεράκια, πληκτρολόγια κ.ά.) υπάρχουν κάδοι συλλογής σε καταστήματα κινητής τηλεφωνίας, σχολεία κ.ά.

Ηλεκτρικές/ηλεκτρονικές συσκευές μεγάλου όγκου (π.χ. υπολογιστές, εκτυπωτές κ.ά.) όπως και όλα τα ογκώδη απόβλητα μπορεί να τα παραλάβει το φορτηγό της ΔΕΔΙΣΑ μετά από συνεννόηση στο τηλ. 2821076666.

Τις καμένες ηλεκτρικές λάμπες μπορούμε να τις ρίξουμε σε ειδικούς κάδους που βρίσκονται σε ορισμένα σούπερ μάρκετ, καταστήματα ηλεκτρικών ειδών και υποκαταστήματα της Εθνικής Τράπεζας.

Τις άδειες μικρές μπαταρίες των οικιακών συσκευών τις ρίχνουμε στις ειδικές στήλες που βρίσκονται σε σχολεία, καταστήματα ηλεκτρικών συσκευών κ.ά.

Αποφεύγουμε να αγοράζουμε συνέχεια πλαστικά μπουκάλια με εμφιαλωμένο νερό. Χρησιμοποιούμε παγούρι ή «θερμός» στις εκδρομές. Σε σπίτια και εργασιακούς χώρους χρησιμοποιούμε το νερό της βρύσης (έστω με τη χρήση ενός καλού φίλτρου αν υπάρχει πρόβλημα ποιότητας νερού). Αν πρέπει οπωσδήποτε να χρησιμοποιήσουμε εμφιαλωμένο νερό χρησιμοποιούμε τους ειδικούς ψύκτες που παίρνουν τις δεκάλιτρες - εικοσάλιτρες συσκευασίες.

Στους ειδικούς κίτρινους κάδους για το γυαλί ρίχνουμε μόνο μπουκάλια, γυάλινα βάζα από τρόφιμα και άλλα αντικείμενα από καθαρό γυαλί (χωρίς τα καπάκια τους). Προσοχή: δεν βάζουμε κεραμικά, πορσελάνες και πήλινα σκεύη, καμένες λάμπες, σπασμένα τζάμια και καθρέφτες, κρύσταλλα και πυρίμαχα σκεύη.

Για τα ψώνια έχουμε πάντα μαζί μας πάνινες σακούλες ή δίκτυα. Προσπαθούμε με κάθε τρόπο να μην χρησιμοποιούμε τις πλαστικές σακούλες που δίνουν τα μαγαζιά. Η πλαστική σακούλα –όπως και τα πλαστικό μπουκάλι που προαναφέρθηκε- αποτελεί τρομερό ρύπο, καταστροφικό για το περιβάλλον. (Το όλο θέμα νομίζω πως μόνο νομοθετικά μπορεί να λυθεί και στην Ελλάδα, όπως λύθηκε ήδη σε άλλες χώρες, αλλά προς το παρόν ας κάνουμε ό,τι μπορούμε).

Παλιά ρούχα, παπούτσια, παιδικά καροτσάκια, έπιπλα που δεν χρειάζονται πια άλλα είναι γερά και λειτουργικά, μπορούν να χαριστούν σε άλλους, γνωστούς ή άγνωστους που τα χρειάζονται ή να δοθούν σε ανθρωπιστικές οργανώσεις.
Τα παραπάνω είναι εύκολο να πραγματοποιηθούν με το δεδομένο σύστημα ανακύκλωσης που ισχύει στα Χανιά και σε άλλες πόλεις. Θα μπορούσε να είναι πολύ πιο προχωρημένο, αλλά ας εξαντλήσουμε τις δυνατότητές του, και αν υπάρχει δυναμική στην κοινωνία (και πολιτική βούληση από τις νέες δημοτικές και περιφερειακές αρχές) μπορεί να αναπτυχτεί περισσότερο.

Ένα μεγάλο βήμα ακόμα…

Ένα τεράστιο βήμα που θα μπορούσε, σε συνδυασμό με τις προηγούμενες ενέργειες, να μειώσει δραματικά την ποσότητα των απορριμμάτων που πηγαίνουν για διαλογή/ταφή, μειώνοντας αντίστοιχα και το κόστος της διαχείρισής τους, είναι η μαζική εφαρμογή της επί τόπου κομποστοποίησης των οργανικών υπολειμμάτων από την κουζίνα των νοικοκυριών και των εστιατορίων. Οπου υπάρχει κάποια μικρή αυλή ή κήπος με χώμα ή ένα κοντινό πάρκο είναι εύκολο να γίνει κομποστοποίηση με επιφανειακό σωρό ή με κάποια απλή κατασκευή, ενώ μικροί κομποστοποιητές μπορούν να τοποθετηθούν ακόμα και σε ένα μπαλκόνι πολυκατοικίας. Στην Ελλάδα δυστυχώς δεν είναι εξοικειωμένος ο κόσμος με αυτή την πρακτική, που, πάντως, είναι πολύ εύκολο να μαθευτεί. Ο Δήμος Χερσονήσου Ηρακλείου έχει κάνει, τα τελευταία χρόνια, εξαιρετικά βήματα στο θέμα αυτό, ενημερώνοντας και εκπαιδεύοντας τους δημότες και μοιράζοντας δωρεάν κομποστοποιητές.

Συμπέρασμα.

Τα νέα δημοτικά συμβούλια του «Καλλικράτη» σε συνεργασία με τη νέα εκλεγμένη περιφερειακή διοίκηση της Κρήτης θα μπορούσαν να πετύχουν τεράστια μείωση της παραγωγής στερεών απορριμμάτων, σημαντικό ποσοστό επαναχρησιμοποίησης

αντικειμένων και υλικών και εκτεταμένη κομποστοποίηση των οργανικών υπολειμμάτων (κατά προτίμηση επί τόπου). Αρκεί να μπουν στην καρδιά του προβλήματος, να επιδιώξουν την ενημέρωση και κινητοποίηση της κοινωνίας και να φτιάξουν σύστημα διαχείρισης βασισμένο σε μονάδες απλής τεχνολογίας που μπορεί να εξασφαλίσει εργασία σε πολύ κόσμο με παράλληλη σημαντική εξοικονόμηση πόρων και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Γ. Βλοντάκης
Γεωπόνος-Περιβαλλοντολόγος

Χρήσιμες επαφές για το θέμα στο διαδίκτυο:
www.ecorec.gr: Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης
www.dedisa.gr: Διαδημοτική Επιχείριση Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων Χανίων
www.ecocrete.gr: Το βήμα του Παγκρήτιου Δικτύου Περιβαλλοντικών Οργανώσεων της Κρήτης «ΟικοΚρήτη»
www.eedsa.gr: Ελληνική Εταιρεία Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων
www.greenpeace.org/greece: Ελλ. τμήμα της οργάνωσης Greenpeace